

Sygn. akt IIIC 1021/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodnicząca: SSO Joanna Korzeń

Protokolant: praktykant Paweł Rosiński

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2012 r., na rozprawie, w Warszawie

sprawy z powództwa R. D.

przeciwko S. D. (1), T. D.

o zachówek

1. zasądza od S. D. (2) i T. D. na rzecz R. D. solidarnie kwotę (...) zł ((...)) z ustawowymi odsetkami od dnia 30 września 2011 r. do dnia zapłaty,
2. w pozostałej części powództwo oddala,
3. zasądza od S. D. (1) i T. D. na rzecz R. D. solidarnie kwotę (...)zł ((...)) tytułem zwrotu kosztów postępowania,
4. nakazuje pobrać solidarnie od S. D. (2) i T. D. rzecz SP Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę (...) zł ((...)) tytułem kosztów sądowych,
5. nakazuje pobrać od R. D. rzecz SP Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę (...) zł ((...)) tytułem kosztów sądowych.

III C 1021/11

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 września 2011 r. wniesionym przeciwko S. D. (1) i T. D. powód R. D. domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych tytułem zachowku kwoty (...)zł (słownie: (...)) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazał, iż na podstawie odziedziczył w 1/2 części spadek po H. D., jednakże spadkodawczyni, w dniu 17 czerwca 2003r. podarowała swojemu synowi lokal przy ul. ulicy (...) o wartości (...) zł., który to lokal stanowił jedyny składnik spadku (pozew k.2-3).

Pozwani w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa w całości jako sprzecznego z zasadami współzycia społecznego. Wskazali, iż lokal, który spadkodawczyni przekazała w darowiźnie ich ojcu został nabyty ze środków przekazanych przez ich ojca -W. D. (odpowiedź na pozew k. 15).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadek po H. D. zmarłej dnia 05 stycznia 2010 r. na podstawie ustawy nabyli; syn R. D. w 1/2 części oraz wnuki (dzieci zmarłego przed otwarciem spadku syna W. D.) S. D. (1) i T. D., po 1/4 części spadku każde z nich . (dowód: postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku sygn. akt I Ns 843/10, k. 34). H. D. była właścicielką lokalu

mieszkalnego nr (...), stanowiącego odrębną nieruchomość, położonego przy ulicy (...) w W.. Z własnością w/w lokalu związany był udział wynoszący 0, 012 części w prawie użytkowania wieczystego gruntu o obszarze 860 m2, na którym znajduje się budynek oraz w tych samych częściach prawo współwłasności wszelkich części budynku i innych urządzeń, które służyły do wspólnego użytku ogółu. Lokal ten został nabyty przez spadkodawczynię na podstawie umowy sprzedaży i oddania gruntu w użytkowanie wieczyste z dnia 21 listopada 1989 roku. Cenę powyższego lokalu ustalono na kwotę (...) st. zł. Pierwsza rata w wysokości 30% ceny została uiszczona przez kupującą przed datą zawarcia umowy, a pozostałą część spadkodawczyni zobowiązała się uiścić w dwudziestu kwartalnych ratach. W dziale czwartym urzędzonej dla lokalu księgi wieczystej dokonano wpisu hipoteki w kwocie (...) st. zł. na rzecz SP dla zabezpieczenia reszty ceny kupna wraz z odsetkami (dowód: akt notarialny, k. 21-26).

Umową darowizny z dnia 17 czerwca 2003 r. H. D. darowała swojemu synowi W. D. lokal mieszkalny nr (...), położony przy ulicy (...) w W. wraz ze związanym z jego własnością udziałem w prawie użytkowania wieczystego gruntu i we współwłasności części wspólnych budynku (dowód: umowa darowizny, k. 30-34). Wartość lokalu wg stanu z daty darowizny i cen aktualnych w dacie orzekania stanowiła kwota (...) złotych (dowód: opinia biegłego sądowego k. 100-113). W lokalu tym przed datą darowizny nie dokonywano gruntownych remontów.

Spadkodawczyni w dniu 11 grudnia 1989r. sporządziła testament notarialny w którym do całości spadku powołała syna W.. W dniu 22 kwietnia 1993r. spadkodawczyni odwołała powyższy testament i ponownie powołała do dziedziczenia W. D..

W. D. zmarł 7 lipca 2008r. jego następcami prawnymi są pozwani (dowód: testament k.19, 29, skrócony odpis aktu zgonu k.8 akt I Ns 843/10).

Powyższych ustaleń dokonał Sąd w oparciu o materiał dowodowy przytoczony przy poszczególnych fragmentach stanu faktycznego, w tym dowodach z dokumentów. Ustalony stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami, spór sprowadzał się w zasadzie do rozstrzygnięcia kwestii roszczenia powoda w świetle zasad współzycia społecznego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Instytucja zachowku uregulowana w art. 991 k.c. jest formą ochrony interesów osób najbliższych spadkodawcy, którym przysługuje roszczenie względem spadkobierców powołanych do dziedziczenia o zapłatę określonej sumy pieniężnej zwanej zachowkiem. Uprawnienie do zachowku oparte jest na istnieniu bliskiej więzi rodzinnej między spadkodawcą, a uprawnionymi. Uprawnionymi do zachowku, zgodnie z art. 991 § 1 k.c. są zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy. Instytucja zachowku zabezpiecza więc interesy osób najbliższych pominiętych przez spadkodawcę w testamencie. Wysokość należnego uprawnionemu zachowku odpowiada połowie wartości udziału, który przypadłby mu przy dziedziczeniu ustawowym, a w przypadku, gdy uprawnionymi są małoletni i trwale niezdolni do pracy dwie trzecie wartości udziału. W niniejszej sprawie powód został powołany do dziedziczenia po matce z ustawy w 1/2 części spadku, jednakże w związku z tym, iż darowizna dokonana przez spadkodawczynię na rzecz syna W. wyczerpywała cały spadek nie otrzymał należnego mu zachowku w postaci powołania do spadku (wartość spadku po H. D. równa się zero), zapisu czy uczynionej na jego rzecz darowizny. W tej sytuacji powód mógł się domagać od spadkobierców brata (pозwanych w niniejszej sprawie), który otrzymał darowiznę o wartości (...) złotych, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Nie stoi temu na przeszkodzie okoliczność, iż poprzednik prawny pozwanych sam był uprawniony do zachowku po swojej matce, gdyż jego odpowiedzialność ogranicza się do wysokości przekraczającej jego własny zachówek. Biorąc pod uwagę, iż na substrat zachowku składa się tylko wartość darowizny poczynionej na rzecz W. D. – tj. kwota (...) zł., a wartość udziału spadkowego powoda stanowiącego podstawę do obliczenia zachowku wynosi 1/4 (1 1/2 x 1/2) uznać należało, iż zachówek należny powodowi stanowi kwota(...) zł.

Sąd nie podzielił poglądu pozwanych, iż roszczenie powoda jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego ze względu na sfinansowanie przez ich ojca wykupu lokalu przy ul. (...). Przede wszystkim pozwani nie przedstawili na tę okoliczność żadnego dowodu poza zawartym w odwołanym testamencie sformułowaniem, iż spadkodawczyni środki na zakup nieruchomości otrzymała od syna W.. Zapis taki nie jest wiarygodny w świetle samej umowy nabycia lokalu z której wynika, że przed zawarciem umowy zapłaciła jedynie 30 % ceny, a na zabezpieczenie spłaty

pozostalej części, płatnej w ratach, została ustanowiona hipoteka. Znamiennym jest, iż w testamencie notarialnym sporządzonym niespełna trzy tygodnie po zakupie lokalu spadkodawczyni nie wspomniała ani słowem o otrzymaniu od syna W. darowizny z przeznaczeniem na zakup lokalu. Nadto z ugruntowanego już orzecznictwa Sądu Najwyższego jednoznacznie wynika, że pozbawienie prawa do zachowku na podstawie art. 5 k.c. może nastąpić w sytuacjach rzeczywiście wyjątkowych, a taka w niniejszej sprawie nie miała miejsca.

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w sentencji. O odsetkach orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu uwzględniając jednak okoliczność, iż powód przed wytoczeniem powództwa wzywał pozwanych do zapłaty zachowku (k.35-37).

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 kpc biorąc pod uwagę, że powód uległ jedynie w nieznaczej części.